

عمل نیز تأسیس شهرهای علمی زیارتی همچون نجف، مؤید این فرض است.

پ) کارکردهای روانی و فردی

همه کارکردهای فوق زمانی تحقق می پذیرد که یکایک زائران، انگیزه‌های شخصی برای مبادرت به چنین عملی داشته باشند. کارکردهای روانی و فردی زیارت، از این حیث، مقدم بر دیگر کارکردها است. اولاً زیارت، همچون فرد اعلای کارهای خیر، سفری است لذت بخش و در عین حال مُفَرِّح و در عین حال جذاب، که محبوب خدا نیز هست. گرچه ائمه (ع) زائران قبر امام حسین (ع) را به دوری جستن از رفتارهای رایج در سفرهای تفریحی امر کرده و بابت بی توجهی به این مسئله برخی راسرزنش کرده‌اند.^{۲۸} سایر سفرهای زیارتی معمولاً با گشت و گذار نیز همراه بوده است. گذشته از این، همین سرزنش‌ها نشان می دهد از دیرباز، گشت و گذار و سیاحت هم از کارکردهای مهم سفر زیارتی بوده است. ثانیاً سفر زیارتی در محدوده نواحی اسلامی صورت می گیرد و فرد، از محدوده قدرت سیاسی و عقیدتی جامعه بیرون نمی رود و در معرض رویارویی با غیرمسلمانان و تبعات فرهنگی آن قرار نمی گیرد. بدین سان، اشخاص و حکومت‌ها می توانند انگیزه‌های مختلفی برای ترویج آن داشته باشند.

کارکرد مهم زیارت از این حیث، ایجاد امنیت روانی برای فرد است. مسلمانان باور داشته‌اند که اگر به زیارت بزرگان بروند، آن بزرگان هم در سختی‌ها به یاریشان خواهند شتافت.^{۲۹} بدین سان، زیارت قبور بزرگان بیمه‌ای برای اطمینان از آمادگی رویارویی با مشکلات است؛ بیمه‌ای که آرامش روانی را به همراه می آورد. مسلمانان، حتی باور دارند کسانی که در مسیر زیارت فوت می کنند، سعادتمند هستند.^{۳۰} این باور، حتی سبب می شود به محض مبادرت به سفر و حتی به محض رویارویی با مشکلاتی که سفرهای زیارتی به همراه دارد، احساس آرامش کنند.

این که قبر فرد، زائرانی مؤمن و نیکوکار داشته باشد، از جمله سعادات و فضایل او دانسته می شود. در روایتی آمده است که پیامبر (ص) به ابوهیره گفتند: «به همگان قرآن بیاموز که اگر مُردی، ملائکه به زیارت قبرت هجوم آورند، آن سان که مردم به زیارت خانه کعبه می روند.»^{۳۱}

گذشته از این، زیارت‌ها، مناسکی به مثابه میدانی برای تحکیم پایگاه و جایگاه اجتماعی و تثبیت باورهای دینی در فرد بوده است. افراد با پشت سر نهادن آیین‌های تشریف به اماکن مقدس، حتی القاب و عناوینی همچون حاجی، کربلایی و مشهدی پیدا می کنند و با این تغییر نماد، کنش‌های متقابل اجتماعی با ایشان

مسجد قبا

مسجد قبا نخستین مسجد جهان اسلام بود که در مدینه ساخته شد. بنای اصلی و قدیمی آن در قرن بیستم تخریب شد.

